

מתודולוגיה - מדד הידידותיות של הבנקים לעסקים קטנים ובינוניים בתקופת משבר הקורונה

רקע ומטרות

על מנת לעורר את המודעות ולעודד את התחרותיות בתחום האשראי לעסקים קטנים ובינוניים, מפרסמת הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים במשרד הכלכלה והתעשייה מדד המתאר את רמת הידידותיות של בנקים לעסקים קטנים ובינוניים.

מפניות של עסקים וגופים שונים, וכן מנתונים המפורסמים בין היתר על ידי בנק ישראל, אנו למדים על הקושי של עסקים בהשגת אשראי, על צמצום מסגרות קיימות ועל ייקור עלויות האשראי בידי המערכת הבנקאית בתקופת משבר הקורונה.

לאור זאת החליטה הסוכנות לבחון את ידידותיות הבנקים לעסקים הקטנים והבינוניים בתקופת משבר הקורונה. לשם כך, בנתה הסוכנות מדד שונה במקצת, המתבסס על סקר שנערך בקרב בעלי עסקים שביקשו אשראי במהלך תקופה זו.

סקר בנושא אשראי עבור עסקים קטנים ובינוניים בתקופת משבר הקורונה

הסקר נערך באמצעות חברת דיאלוג – יעוץ ארגוני, מחקר והדרכה בע"מ בפיקוח של פרופ' קמיל פוקס.

- **אוכלוסיית המטרה** – עסקים קטנים ובינוניים (עד 100 מועסקים) שביקשו אשראי מבנקים שונים במהלך תקופת משבר הקורונה.
- **דגימה** – המרואיינים נדגמו מתוך עסקים שפנו למרכזי מעוף משנת 2014.
- **סינון** - בתחילת השאלון הופיעו שתי שאלות סינון על מנת לוודא שהעסק היה צריך להגדיל האשראי וכן לוודא כי פנה לבנקים על מנת לעשות זאת, ורק עסקים שענו לשני תנאים אלה נכנסו לשאלון.
- **שיטת איסוף הנתונים** – השאלון הופץ למרואיינים למילוי עצמי באמצעות קישור ומעקב באמצעות מערכת דיאלוג און-ליין.
- **שיטת ההפצה** – על מנת להשוות בין שתי שיטות הפצת השאלונים, באמצעות מסרונים או באמצעות מיילים, בוצע תחילה שליחה במקביל לשני אמצעים אלו, כאשר נשלחו בו זמנית כ-1000 קישורים לשאלון באמצעות מסרונים וכ-1000 באמצעות מיילים. מהנתונים עולה כי ההיענות לשאלונים שנשלחו באמצעות מסרונים, הייתה גבוהה יותר בהשוואה לאלה שנשלחו באמצעות מיילים (23 לעומת 13). לאחר מכן הוחלט לשלוח את יתר הקישורים לבעלי עסקים נוספים באמצעות מסרונים בלבד.
- **תאריכי ביצוע** – איסוף הנתונים החל ב-23/4/2020 ונמשך עד ל-17/05/2020.
- **גודל המדגם** – במסגרת הפרויקט נאספו 741 שאלונים מלאים.

- **שיעור ההיענות בסה"כ באמצעות מסרונים** עמד על 4.1%. שיעור ההיענות באמצעות מייל עמד על 2.7%. מתוך אלו שהתחילו לענות, 65% פנו לבנקים להגדיל את האשראי בתקופת משבר הקורונה. אלה שלא פנו לבנקים להגדיל את האשראי (35%), לא המשיכו למלא שאלון.
- **שאלון** – השאלון כלל 7 שאלות כלליות, ו-10 שאלות על כל בנק אשר המרוויחן דיווח כי ביקש ממנו אשראי.

במסגרת השאלון נבדקו הנושאים הבאים:

- לאילו בנקים פנו על מנת לקבל אשראי
- סטטוס הפניה
- גודל האשראי שהתקבל (מלא או חלקי)
- האם ההלוואה ניתנה דרך הקרן להלוואות בערבות המדינה
- מהו הבנק העיקרי של העסק
- הערכה לגבי עלות האשראי שניתנה בהשוואה לזו שניתנה לפני תקופת משבר הקורונה
- ידידותיות הבנקים (מידת הקשב והערמת קשיים)
- סיבות לאי קבלת אשראי
- הערכה לגבי משך תקופת הזמן לה יספיק האשראי

ניתוח הנתונים ובניית המדד

הפרמטרים לפיהם נבנה המדד ומשקלם במדד הסופי:

משקל	פרמטר
30%	שיעור אישור בקשות הלוואה
20%	ידידותיות הבנק - מידת הקשב
20%	ידידותיות הבנק – אי הערמת קשיים
15%	שיעור האשראי שניתן (מלא או חלקי)
15%	עלות האשראי

ההחלטה על המשקלות השונות שניתנו לפרמטרים התקבלה במשותף על ידי הגורמים המקצועיים בסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים, תוך פיקוח סטטיסטי של חברת דיאלוג, על בסיס החשיבות של כל פרמטר לבעל העסק בבואו לבקש אשראי מהבנק.

לכל פרמטר ניתן ציון שנורמל לפי טווח של בין 0 ל-100 באופן הבא:

1. שיעור אישור בקשות הלוואה

אחוז העסקים שדיווחו כי הבנק אישר להם הלוואה, מבין העסקים שפנו לאותו בנק על מנת להגדיל את האשראי וקיבלו תשובה על הפנייה שלהם.

2. המידה בה הבנק היה קשוב לצרכי העסק (20%)

כל מרואיין שהשיב כי פנה לבנק מסוים לקבלת אשראי דירג את המידה בה היה הבנק קשוב לצרכי העסק (בסולם של 1-10). חושב ממוצע פשוט של כל הדירוגים בכל בנק והוכפל ב-10.

3. המידה בה הבנק לא הערים קשיים (20%)

כל מרואיין שהשיב כי פנה לבנק מסוים לקבלת אשראי דירג את המידה בה הבנק דרש דרישות חריגות נוספות מעבר לדרישות של הבנק בשגרה (בסולם של 1-10, כאשר 1 – הבנק דרש דרישות חריגות, 10 הבנק לא דרש דרישות חריגות). חושב ממוצע פשוט של כל הדירוגים בכל בנק והוכפל ב-10.

4. שיעור האשראי שניתן (15%)

היקף האשראי שהבנק אישר לעסק מסך הבקשה שהוגשה לבנק. מדד זה שוקלל בהתאם לתשובות המרואיינים בנוגע לגובה ההלוואה שהבנק אישר להם:

- מרואיין שדיווח שקיבל את מלוא הסכום קיבל ציון 100
- מרואיין שדיווח שקיבל את רוב הסכום קיבל ציון 70
- מרואיין שדיווח שקיבל חלק קטן מהסכום קיבל ציון 50

חושב ממוצע פשוט של כל הדירוגים בכל בנק.

5. עלות האשראי (15%)

דיווח העסקים על עלות האשראי שניתנה (מבין העסקים שאושרה להם הלוואה בבנק) בהשוואה לזו שניתנה לפני תקופת משבר הקורונה, בהתאם לשקלול הבא:

- מרואיין שדיווח שעלות האשראי ירדה שלא דרך הקרן בערבות מדינה קיבל ציון 100
- מרואיין שדיווח שעלות האשראי ירדה במסגרת הלוואה בערבות מדינה קיבל ציון 70
- מרואיין שדיווח שעלות האשראי נשארה דומה קיבל גם כן ציון 70
- מרואיין שדיווח שעלות האשראי עלתה קיבל ציון 10

חושב ממוצע פשוט של כל הדירוגים בכל בנק.